

Debat

Redaktør: Susan Knorrenborg
I reaktionen: Espen Fyhrie og Oliver Riel
Mail: debat@information.dk, Tel: 3369 6000, Fax: 3369 6110

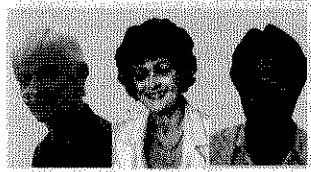
Unge avislæsere er et særsyn. Kun 8 pct. af de 13-14-årige læser avis.
FOTO: MIKAL SCHLOSSER/SCANPIX

Realityprogrammer skaber også demokratiske borgere

I debatten om mediestøtten er det hyppigt blevet fremhævet, at pressens bidrag til demokratiet primært ydes af aviserne. Derfor har bekymringen over unges avisforagt været stor. Men faktisk spiller Facebook-snak og reality-tv som f.eks. 'Den dag, hvor mændene byttede kvinder' en stor rolle i hverdagsdemokratiet

Kronik

af Kim Schrøder, Kirsten Drotner og Christian Kobbarnagel

Formanden for regeringens mediestøtteudvalg Henning Dyremose gav i foråret udtryk for, at det er et demokratisk problem, at den nuværende støtteordning favoriserer ældre, ressourcerstærke borgere ved at støtte papiraviserne, mens den ikke tilgodeser de medier, som yngre og ikke så veluddannede borgere bruger i hverdagen.

Her kort før Dyremoseudvalget afleverer sin rapport om fremtidens mediestøtte, lader der allerede til at være stor opbakning – både blandt politikere og i mediebranchen – til at gøre mediestøtten platformsneutral, så staten støtter alt relevant nyhedsindhold, uanset hvilken medieplatform det formidles på.

Der kan derfor være god grund til at se nærmere på, hvilke medieplatforme de ikke-avislæsende samfundsgrupper faktisk benytter i hverdagen. Et sådant vidensgrundlag findes blandt andet i en ny stor undersøgelse af børn og unges mediebrug, som forskningscentret DREAM på Syddansk Universitet og Roskilde Universitet offentliggjorde.

Undersøgelsen, der omfatter aldersgruppen 13-23 år, viser, hvilke medieteknologiske platforme børn og unge faktisk befinder sig på. Den leverer dermed en grundviden om mediebrug, som man må forholde sig til, inden man går videre til at klarlægge, om de forskellige platforme nu også formidler et demokratisk relevant indhold.

Sociale medier topper

Undersøgelsen viser, at unge i dag bruger hele mediepaletten og maler med stort set alle pensler. Dog bekræftes det, at papiravisen spiller en marginal rolle i de 13-23-åriges medieforbrug.

Undersøgelsen ser på alle mediers popularitet blandt unge, på tværs af om de opfylder mere traditionelle tilbagekaldende funktioner som information og oplevelse/un-

derholdning, eller mere fremadlængede funktioner som social interaktion/kommunikation, spil og kreativ fremstilling af egne digitale medieprodukter. Resultatet er en top-10 over de mest populære medier blandt unge (se tabellen).

Sociale medier og interpersonelle kommunikationsteknologier som sms og sociale netsteder topper listen. Også chatfunktioner, enten via sociale netsteder eller andre netbårne kanaler, ligger højt og følger de senere års eksplosion i brugen af sociale kommunikationsmedier.

Det betyder dog ikke, at de unge har forladt de mere traditionelle all round-medier som tv, radio og informationsøgning på computer. Mere end to tredjedele i aldersgruppen ser tv på daglig

basis, en tredjedel lytter til radio dagligt, ligesom nettet anvendes hyppigt til informationsøgning både i skolen og fritiden.

Den opmærksomme avislæser vil sikkert have bemærket, at traditionel avislæsning slet ikke når ind på listen over de unges medieforbrug. Kun 12 pct. læser avis dagligt. Og intet tyder på, at avislæsning stiger voldsomt med alderen. Kun 8 pct. blandt de 13-14-årige læser avis. For 19-20-årige er tallet 16 pct.

De unge vil med andre ord have stærk social kommunikation, tv, radio og internet. Avisen lader de imidlertid ligge.

Mange veje til demokrati

Den tendens har gennem tiden givet anledning til dybepanderynker. For risikerer vi

ikke, at de unge går glip af medier med demokratisk relevans?

For at besvare det spørgsmål er det afgørende at finde ud af, hvor stor en del af det medieindhold, som danske unge oplever eller skaber, der kan siges at være demokratisk relevant? Hvilke medier fungerer som en demokratisk ressource for unge?

Svaret afhænger af, hvor snævert man definerer fænomenet demokratisk relevans. Med en snæver definition, der kræver omfattende politisk journalistik, vil selv mange aviser have svært ved at nå målet.

I stedet kan man anlægge en mere rummelig definition, der anerkender, at næsten alle offentlige emner fra sundhed, miljø og uddannelse til medieforhold, sport og 'de kendte' peger ind i det demokratiske felt.

Hermed bliver en lang række af gamle og nye medier fra ugeblade til gratisaviser og Go'After Danmark til demokratiske ressourcer, fordi de kan bidrage til, at deres brugere dannes som demokratiske borgere. Det sker ikke mindst i kraft af de samtaler, de kan igangsætte mellem mennesker i hverdagen, i familien, i boligkvarteret, på arbejdet, i sportsklubben – og på nettet.

Hverdagsdemokrati

Nyere forskning i online- og sociale medier dokumenterer, at den demokratiske samtale ofte dukker op, hvor man måske mindst skulle vente det. Reks. blandt fodboldfans

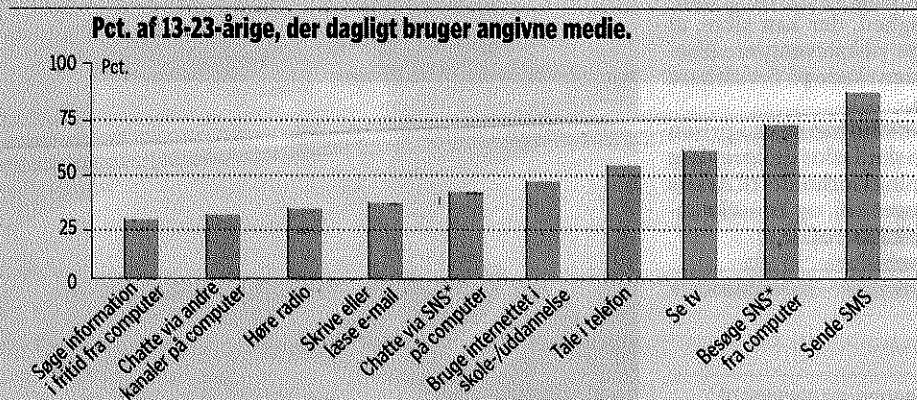
i deres fodboldklubs sociale online chatrum, hvor de midt imellem snak om kampe og resultater pludselig er i gang med at diskutere holdninger til racistiske udtalelser om klubbens farvede spillere; eller blandt tv-seere, der følger reality-serien *Den dag, hvor mændene byttede kvinder*, og på seriens netsted diskuterer kønsroller, opdragelse og livsformer.

Deltagerne i den slags debatter føler ikke nødvendigvis, at de er trådt ud af hverdagsrollen og nu er aktører i en politisk offentlighed.

I den traditionelle politiske teori er det at være borger kun noget, man er, når man har lagt følelser og lidenskab bag sig og med fornuften som eneste drivkraft diskuterer og argumenterer med andre borgere i en politisk ramme. Men ifølge nyere teorier om hverdagsborgerskab er politik dybt indlejret i hverdagen, sådan at der er en glidende overgang mellem hverdag og politik, med gamle og nye medier som smidige katalysatorer. Et eksempel: I efteråret 2010 diskuterede

Der er en glidende overgang mellem hverdag og politik, med gamle og nye medier som smidige katalysatorer

De unges medietop-ti

Note: *Sociale netsteder

Kilde: Christian Kobbarnagel, Kim Schrøder og Kirsten Drotner, Unges medie- og museumsbrug: sammenhænge og perspektiver, DREAM Rapport 2011. Kan hentes på <http://www.dream.dk/>

Kronik: 7.500 enheder inkl. mellemrum: kronik@information.dk
Læserbrev: 1.300 enheder inkl. mellemrum: debat@information.dk
Langt læserbrev: 2.200 enheder inkl. mellemrum: debat@information.dk
Kommentar: 4.700 anslag inkl. mellemrum: debat@information.

International kommentar

Gældsbyrder og skyldsbevidsthed

Kan det europæiske projekt overleve gældskrisen i Sydeuropa? Slumrende nationale fjendebilleder er allerede ved at blive vakt til live

Krisetilspidsning

af Richard Swartz

Hvem er skyld i den europæiske krise? Hvem bærer skylden for Europas bjerge af gæld?

Når Finland – som en anden pantelåner – kræver sikkerhedsstillelse for at låne flere penge til Grækenland, reagerer det politiske Europa med forfærdelse. Ikke fordi kravet er ufornuftigt eller ubegribeligt i streng økonomisk forstand, men fordi det i et vist omfang udpeger en skyldig. Og i den nuværende krise er intet farligere. For kun alt for let kan politikken brede sig fra parlaments- og regeringsbygninger til gaden.

Endnu foregår Europa søgen efter en løsning i en ordentlig samtale tone. Mundhugges politikkerne, sker det fortsat bag lukkede døre. Til os taler de om »solidaritet« med Grækenland og andre nødlidende, skønt det i grunden ikke så meget handler om at yde hjælp til gældstyngede stater som om hjælp til egne banker, der har lånt for mange penge ud.

Den slags kan man udmærket høre ud som 'hykler', men det får være, så længe ingen taber ansigt. For kun sådan er det muligt at holde nationale fordomme og et sprog, som hører hjemme i retssale, væk fra diskussionerne om Europas fremtid.

Forløjet bagside

Denne politiske korrekthed er en slags sidste redningsbøj. Men den har samtidig en bagside af forløjethed. Den skjuler, hvad alle ved i forvejen eller i det mindste tror at vide, og som den europæiske boulevardpresse allerede skriver sort på hvidt.

Den tyske har i en blanding af skadefro og den be- dragnes indignation allerede været fremme med forslag til, hvilke græske øer der bør afstås til Tyskland, mens den græske i en blanding af fordomsfuldhed og selvynd for længst har udstyret Angela Merkel med Hitler-moustache.

Intet af dette er selvfølgelig praktisk politik. Det har heller ikke noget med virke-

ligheden at gøre. Men politikernes gentagne forsikringer om, at de har situationen under kontrol, er mindst lige så illusoriske. Boulevardpressen giver sandsynligvis et bedre billede af den fremherskende stemning i Europa netop nu, end hvad politikkerne siger og forsikrer os om.

Men følelser i politik kan være særdeles farligt og åbne for en chauvinistisk søgen efter den type løsninger, som det europæiske projekts fædre var så bange for.

Disse store strateger tænkte i historiske og politiske dimensioner. Og det var fremragende. Mindre godt var det, at kun få af dem forstod sig på økonomi. Og da de så småt forsøgte at lære sig et og andet, indså de snart, at de økonomiske kendsgerninger kunne kaste grus i deres historisk-politiske maskineri. Følgelig satte de sig ud over dem, overbeviste om, at 'virkelighedens normative kraft' med tiden ville tilpasse økonomien til det – halvfærdige – maskineri. Det var et fejlgreb. Men på anden vis er det vanskeligt at forklare, at vi fik euroen, før en politisk union var på plads.

Skal Nord betale?

Gældsbyrder tilhører, hvad der nu til dags kendes som 'realøkonomien'. De er ikke virtuelle, men særdeles virkelige. Gæld er ganske enkelt bagsiden af det, som er købt og forbrugt, selv om betalingen er udskudt til fremtiden.

Ikke desto mindre må gæld på den ene eller anden måde altid betales af nogen. Spørgsmålet er bare af hvem.

Af låntagerne i syd? Det tilsiger den sunde fornuft. Men hvad nu hvis de ikke kan – eller (hvilken gyselig tanke) – ikke vil? Så må regningen sendes videre til skattebetalerne i nord.

Stadig flere politikere i nord lader modstræbende til at kunne forestille sig det sidstnævnte, eftersom de banker i deres lande, som har udlånt pengene, er, hvad der

Følelser i politik kan være særdeles farlige og åbne op for en chauvinistisk søgen efter den type løsninger, som det europæiske projekts fædre var så bange for

betegnes som 'systemrelevante'. Skulle de gå konkurs, vil samfundet blive tilføjede en skade, som kan sammenlignes med, når et menneske får ét eller flere lemmer amputeret. Og fra den bank, som ikke længere kan udbetale, hvad du og jeg har stående på vores opsparingskonto eller låne penge til kvarterets lokale virksomheder, er vejen ikke lang til netop gaden og barrikaderne.

For meget fest og siesta

Men i de lande, hvor politikkerne ser en fare for samfundskollaps og socialt kaos, hvis de store banker går fal-lit, ser skattebetalerne en flok dovne sydeuropæere, som lever i sus og dus på deres bekostning.

Hvilken politiker i nord, som er opsat på at blive genvalgt, vil vove at afkræve sine borgere endnu større ofre i form af højere skatter eller forværrede lånevilkår? Under henvisning til 'solidaritet' med Grækenland og Italien?

Risikoen er derfor, at nationale fordomme slår ud i åben vrede. Samtidig bliver nye lån til Sydeuropa forbundet med stadig hårdere vilkår og krav med risiko for, at de bliver opfattet som diktater, der kommer til at fremkalde nationalistiske reaktioner.

Forslaget om at udstede euro-obligationer – en form for XXXI-lån, hvor alle (læs: Tyskland) går i brechen for hinanden – er måske økonomisk fornuftigt, men risikerer at udvikle sig til en politisk nedsmeltning, som kan vække alle de slumrende nationale fjendebilleder til live.

Med disse gælds bjerge bliver vi tvunget til at leve med længe i Europa. Og skridtet fra gæld til skyld er meget kort.

Hvem er i grunden skyldig? Så længe gælden består, vil Europa ikke kunne blive færdig med det spørgsmål. Er det de sydeuropæiske stater? Er det hele nationer? Måske de store finansbanker? Spekulanterne? Eller måske markedet, dvs. selve det kapitalistiske system? Eller er det alle os, som år ud og år ind har levet over evne?

Et bogstaveligt talt fatalt spørgsmål, som – alt afhængigt af, hvordan det besvares – mere end noget andet kommer til at bestemme euroens beståen eller ikkebeståen og dermed hele det europæiske projekts fremtid.

Richard Swartz er kommentator for Dagens Nyheter og Dagbladet Information

© Dagens Nyheter og Dagbladet Information

Oversat af Niels Ivar Larsen

Facebook-brugere nyhedsmediernes historie om, at Dansk Folkeparti beskyldte indvandrere for at stjæle saftvand og kage fra lægernes og hospitalernes venteværelser. Pludselig forvandlede Facebook-diskussionen sig til en koordineret politisk aktion, hvor hundredvis af Fa-

45% af de unge mellem 13-23 år chatter dagligt på sociale netsteder

cebook-brugere – som en slags smart mob – parodierte partiets påstand ved at bombardere partikontoret med citronmåner, formentlig mest med det formål at få aktionen dækket i de store nyhedsmedier.

Digitalt kreative borgere supplerede aktionen ved på YouTube at uploade en video, der til billederne fra en scene i filmen *Der Untergang* lod Hitler rase over manglen på saftvand og kage!

Magtfulde snakkemedier

Selvfølgelig handler en stor del af snakken på Facebook, Twitter og de øvrige sociale netsteder bare om banale hverdagsopdateringer og lokal og global sladder. Men forskningen dokumenterer, at disse sociale netsteder i stigende grad er blevet fora for udveksling af nyheder, politik, og emner af offentlig interesse – af nogle kaldet 'en rullende nyhedsplatform'.

Og i 'rigtig politik', f.eks. i forbindelse med det nylige

folketingsvalg, manifesterer politikkerne sig i stigende grad på Facebook og andre tjenester.

Vi har også utallige gange hørt, hvilken rolle disse snakkemedier har spillet i de demokratiske processer i Nordafrika og Mellemøsten – selv om der nok har været en tendens til at tilskrive net-tjenesterne for stor selvstændig politisk kraft. Men det er nu også dokumenteret i en række vestlige lande, at Twitter og Facebook fungerer som lynhurtig formidlingscentral for udbredelse og kommentering af nyheder hentet fra både mainstream- og nichemediernes online-sites.

Senest har førende internationale aviser som The Guardian lanceret en nyheds-app til Facebook, hvor brugerne kan prioritere og diskutere avisens indhold og følge hvad deres venner læser.

Hvis Mediestøtteudvalget vil fremme nyhedsmediernes anvendelse som demokratiske ressourcer, er der derfor al mulig grund til at støtte synergiprocesserne mellem de trykte og digitale medieplatforme, hvor unge- og mange andre – faktisk færdes.

Kim Schrøder er professor på Roskilde Universitet. Kirsten Drotner er professor på Syddansk Universitet. Christian Kobbernagel er ph.d.-stipendiat på Roskilde Universitet.

Kilde: Christian Kobbernagel, Kim Schrøder og Kirsten Drotner, Unges medie- og museumsbrug: sammenhænge og perspektiver, DREAM Rapport 2011. Kan hentes på <http://www.dream.dk/>

Fakta: Dyremose-rapporten

I november sidste år nedsatte Kulturministeriet et udvalg, som skulle undersøge grundlaget for den offentlige mediestøtte.

Det er sammensat af eksperter på medieområdet og repræsentanter fra branchen, og ledes af forhenværende finansminister Henning Dyremose.

Udvalgets opgave har været, at undersøge, hvorvidt ændret forbrugeradfærd og teknologisk udvikling skal føre til justering mediestøtten. I dag er præmissen for at modtage mediestøtte, at man bidrager til et mangfoldigt udbud af kultur, samfundsinformation og debat af høj kvalitet til danske borgere.

Dyremose-rapporten er endnu ikke afleveret, men det forlyder, at udvalget bl.a. vil foreslå, at man sløjfer en del af distributionsstøtten for i stedet at give statsstøtte til webmedier, som internetaviser og netmagasiner. Udvalget skal senest afgive sin rapport 1. oktober 2011.

KRONIK@INFORMATION.DK